

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено рішенням вченої
ради економічного факультету
прот. № 1 від 30.08.2021 р

Рекомендовано на засіданні
кафедри Управління державними
і корпоративного фінансами
прот. № 1 від 27.08.2021 р.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СИЛАБУС 2021/2022 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
Освітні програми	– «Управління фінансами та трейдинг на світових фінансових ринках»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	– 3 (90 годин)

Спікер курсу – Масалигіна В.В (канд. економ. наук, доцент)
Контакти: 38 (057) 730-10-94, e-mail: masalugina@kart.edu.ua.

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу: <http://rasp.kart.edu.ua/>
Веб сторінка курсу: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: [://lib.kart.edu.ua/](http://lib.kart.edu.ua/)

Оцінка фінансового стану підприємства як наука розвивалася від найпростішої форми комерційних рахунків до сучасних систем дослідження фінансової звітності. В умовах ринкової економіки така звітність господарюючих суб'єктів стає основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Не є винятком із цього й Україна. Кожне підприємство залізничного транспорту потребує додаткових джерел фінансування, а це можливо за умови інтеграції економіки України в світову економіку.

Результативність керування підприємством значною мірою визначається рівнем його організації і якістю інформаційного забезпечення .

Фінансовий аналіз дозволяє сформулювати основу для розробки дієвої фінансової політики підприємства, підвищення ефективності його господарської діяльності, мінімізації та усунення недоліків при прийнятті управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів.

Курс «Оцінка фінансового стану підприємства» є складовою циклу професійних дисциплін які вивчаються на IV курсі університету та орієнтоване на засвоєння слухачами бакалаврських програм сучасної дієвої фінансової політики підприємств залізничного транспорту на підставі нових концепцій та програм Уряду.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результатами навчання (ПР):

1. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
3. ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
4. ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.
6. ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
7. ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
8. СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку оцінки фінансового стану підприємств у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
9. СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності підприємств.
10. СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.
11. СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.
12. СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
13. СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері оцінки фінансового стану підприємств.
14. СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.
15. СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку аналізу та оцінки фінансового стану діяльності підприємств у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

16. ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері оцінки фінансового стану підприємств.
17. ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
18. ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.
19. ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і
20. письмово, брати участь у фахових дискусіях.
21. ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
22. ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств та управляти ними.
23. ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері оцінки фінансового стану діяльності підприємств.

Чому ви маєте обрати цей курс?

“ Успіх явно пов'язаний із конкретними діями. Успішні люди не перестають весь час ворушитися. Вони роблять помилки, але ніколи не виходять із гри.”

Конрад Гілтон

Оцінка фінансового стану підприємства – це процес дослідження фінансового стану та результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової

Підприємство, щоб не зазнати краху та завоювати лідируючі позиції на ринку, постійно повинне аналізувати результати своєї минулої діяльності та прогнозувати майбутні зміни й шляхи їх вирішення. Для цього потрібно використовувати ефективні механізми управління фінансовим станом господарства, основним інструментом якого є фінансовий аналіз. Його метою є аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, ототожнення коливання його фінансових результатів та результатів діяльності його основних конкурентів, визначення загроз банкрутства та інших ризиків в діяльності підприємства, а також запобігання їм методом оцінки ретроспективного і перспективного аналізу для прийому правильних управлінських рішень.

«Оцінка фінансового стану підприємства» як навчальна дисципліна дає студентам теоретичні та практичні знання з питань отримання всебічних аналітичних висновків про фінансовий стан підприємства залізничного транспорту, а також дозволяє сформулювати основу для розробки дієвої фінансової політики підприємства та підвищення ефективності його господарської діяльності, мінімізації та усунення недоліків при прийнятті управлінських рішень, цьому сприяє курс з дисципліни.

Організація навчання

Курс «Оцінка фінансового стану підприємства» посідає важливе місце у навчальному процесі, оскільки дає методичні знання і практичне вміння. Він має зв'язок з такими дисциплінами, як «Фінанси», «Фінанси підприємств», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», та ін.

Курс супроводжується текстовим навчальним матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. При викладанні дисципліни для

активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання.

Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз механізмів управління фінансовим станом господарства та сприяє отриманню аналітичних висновків про фінансовий стан підприємства залізничного транспорту,

Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних, семінарських занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділити самостійній роботі студентів за такими видами: вивчення додаткової літератури; робота із законодавчими та нормативними матеріалами; робота у мережі Інтернет; підготовка до занять. В індивідуальних завданнях міститься перелік тематичних оглядів, які найбільш широко розкривають проблематику тем з дисципліни Курс «Оцінка фінансового стану підприємства». Опрацювання тематичних оглядів, які обираються студентами самостійно, дозволить поглибити та розширити їхні знання у сфері фінансового аналізу.

Оцінка фінансового стану підприємства залізничного транспорту / схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Практичні заняття	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Самостійна робота	
	Курсова робота	
	Іспит	

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисциплін «Оцінка фінансового стану підприємства залізничного транспорту» студенти зможуть застосувати, працюючи у державних установах, підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності, зокрема у структурних підрозділах Укрзалізниці. Вони можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у фінансових організаціях, фінансових консультантів,

економістів, держслужбовців профільних установ.

Теми курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади проведення оцінки фінансового стану підприємства.

Тема 1. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства

Сутність і значення фінансового аналізу: його основні цілі, завдання, особливості.

Методологічні принципи, функції та основні етапи фінансового аналізу підприємства. Предмет, об'єкт та суб'єкти фінансового аналізу. Види фінансового аналізу та класифікація економічних показників, що використовуються у фінансовому аналізі. Методи фінансового аналізу та їх класифікація: формалізовані та неформалізовані методи аналізу. Сучасна методика оцінювання фінансових звітів:

Горизонтальний, вертикальний метод, трендовий метод, аналіз відносних показників, порівняльний метод, факторний метод та метод Дюпон-каскад. Основні прийоми та типи моделей фінансового аналізу.

Тема 2. Інформаційна база оцінки фінансового стану підприємства

Інформаційна база оцінки фінансового стану підприємства. Джерела інформації для проведення оцінки фінансового стану підприємства. Облікові та поза облікові джерела фінансового аналізу. Характеристика форм фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності. Значення бухгалтерського балансу та інших форм звітності для оцінки фінансового стану підприємства. Методи перевірки бухгалтерського балансу та оцінки активів. Економічна та порівняльна оцінка балансу підприємства, оформлення результатів. Взаємозв'язок етапів та напрямків аналізу.

Тема 3. Методика та показники оцінки фінансового стану підприємства

Фінансовий аналіз як процес, що полягає систематизації та аналітичної обробці доступних відомостей фінансового характеру. Методика оцінки фінансового стану підприємства, яка включає три блоки : аналіз фінансових результатів; аналіз фінансового стану підприємства; аналіз ефективності фінансово – господарської діяльності. Види, форми та методи оцінки

фінансового стану підприємства. Найважливіші показники оцінки фінансового стану підприємства.

Тема 4. Методи і показники оцінки потенційної платоспроможності підприємства

Сутність ліквідності та платоспроможності і їх значення при оцінці фінансового стану підприємства. Основні ознаки ліквідності та платоспроможності. Класифікація активів за ознакою ліквідності та пасивів за ознакою терміновості погашення.

Власний оборотний капітал – абсолютний показник платоспроможності; основні етапи його аналізу. Система показників ліквідності: методика їх розрахунку. Основні фактори, що впливають на підвищення ліквідності. Зміст та основні напрямки здійснення аналізу платоспроможності підприємства. Система критеріїв оцінки платоспроможності підприємства. Умови визнання підприємства не платоспроможним.

Тема 5. Методи і показники оцінки структури фінансування підприємств

Поняття прибутковості. Показники ефективності використання капіталу, аналіз прибутковості. Процес розрахунку чистого прибутку. Фактори, які впливають на прибуток підприємства. Визначення порогу прибутку та методи планування прибутку. Аналіз оборотності капіталу: показники швидкості оборотності капіталу. Показники рентабельності і коефіцієнт оборотності капіталу. Факторний аналіз рентабельності капіталу. Ефект фінансового важеля. Методика розрахунку показників для оцінки ефективності використання позикового капіталу. Сутність ефекту фінансового важеля.

Тема 6. Показники абсолютної і відносної прибутковості підприємства та порядок їх визначення

Прибуток – як основне джерело фінансування розвитку підприємства. Види прибутку. Джерела формування прибутку. Методи обчислення прибутку. Прибутковість підприємства. Система відносних показників прибутковості.

Тема 7. Фінансовий контролінг – сутність, завдання, методи

Об'єкти контролінгу. Мета та сутність контролінгу. Система планування, контролю, аналізу, координації та загального інформаційного забезпечення керівництва підприємством. Функціональні завдання контролінгу. Функції контролінгу. Найважливіші цільові показники фінансового контролінгу. Методи контролінгу.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства

Тема 8. Сучасні методи контролінгу та аналізу

Контролінг – це синтетична дисципліна. Проблеми розробки й удосконалення контролінгу в системі управління підприємством. Необхідність контролінгу. Основні концепції контролінгу. Функції системи контролінгу. Інструменти контролінгу. Факторний аналіз відхилень. Бечмаркінг. Точка беззбитковості. Бюджетування.

Тема 9. Методика аналізу прибутковості виробництва і реалізація продукції

Реалізація продукції – це основне джерело формування доходу підприємства. Основні завдання аналізу виробництва і реалізації продукції. Показники обсягу продукції. Фактори, що впливають на оціночні показники. Об'єкти аналізу. Аналіз динаміки виробництва і реалізації продукції. Фактори зростання та резерви випуску і реалізації продукції .

Тема 10. Методика експрес – оцінки фінансового стану підприємства

Етапи експрес – аналізу. Методика, яка включає такі блоки: загальну оцінку фінансового стану підприємства; аналіз ліквідності балансу; аналіз фінансової стійкості. Порівняльний аналітичний баланс. Система показників. Прогнозування ймовірного банкрутства підприємства.

Тема 11. Методика комплексної оцінки фінансового стану

підприємства

Значення та необхідність комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Завдання та етапи проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Методи узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства. Методика комплексної оцінки ефективності господарської діяльності. Моделі Альтмана, Спрінгейта, Таффлера. Узагальнюючі критерії оцінки фінансового стану підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Особливості методичних підходів до побудови комплексного показника для оцінки фінансового стану підприємства.

Тема 12. Аудиторська оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан, аудит. Суб'єкт господарювання. Рентабельність, фінансові ресурси. Цілі фінансового аналізу. Внутрішній аудит та незалежні аудитори. Завдання аудиту. Висновок аудитора. Два основних типи аудиторських висновків.

Тема 13. Проблеми оцінки фінансового стану і напрями їх вирішення

Взаємозв'язок фінансового левериджу і фінансового ризику. Поняття виробничо-фінансового левериджу. Аналіз рівнів виробничого, фінансового та виробничо-фінансового левериджу. Сутність фінансового ризику та необхідність його аналізу. Класифікація фінансових ризиків за ознаками та повидах. Способи оцінки ступеню ризику. Керування фінансовими ризиками. Заходи зниження фінансового ризику.

Ресурси курсу

- 1 <http://metod.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ);
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів [України](#));

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Правила оцінювання

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний

контроль (тести), підсумкове тестування, іспит.

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>)

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Принцип формування оцінки за модуль у складі залікових кредитів I і II за

100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Для контролю знань за практичною складовою дисципліни у вигляді письмової контрольної роботи. Письмові контрольні роботи – це ефективний метод перевірки й оцінки знань, вмінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей, що дає можливість у найбільш короткий термін одночасно перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрями для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги й об'єктивно оцінювати результати навчання.

Перелік питань з курсу для підготовки до виконання контрольних завдань та письмових контрольних робіт наведено у Додатку 1.

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D

ЗАДОВІЛЬНО - 3	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання застосування комплексного аналізу фінансового стану підприємства та діагностика ймовірності банкрутства його. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів). **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Масалигіна Вікторія Володимирівна (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-f-ua/kolektiv-kafedri-f-ua/masalyhina-f-ua>) – провідний лектор з питань фінансового аналізу діяльності підприємств залізничного транспорту в УкрДУЗТ. Кандидат економічних наук з 2016 року. Дисертацію захистила у 2016 році у спеціалізованій вченій раді при Українському державному університеті залізничного транспорту Міністерства освіти і науки України 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами». Доцент кафедри фінансів з 2016 р. Напрямок наукової діяльності: ефективне управління нерухомим майном підприємств залізничного транспорту. Автор понад 40 наукових праць.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультиватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, вміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=5243>

